

INSPECTIEVERSLAG OVER DE DOORLICHTING

Niveau	SO
Instellingsnummer	35675
Instelling	Annuntiata-Instituut
directeur	Rita WILLAERT
adres	Vleeshouwersstraat 22 8630 VEURNE
telefoon	058-31.13.45
fax	058-31.51.27
e-mail	info@annuntiata.be
website/URL	http://www.annuntiata.be
Inrichtende macht/Bestuur	VZW KSO - Veurne-Nieuwpoort 116161
adres	Tulpenweg 10 8630 VEURNE
Overkoepelende structuur	SGKSO Sint-Niklaas 113175
Tijdstip doorlichting	van 20 april 2009 tot 27 april 2009
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Trui Van Rie
Teamleden	Marc D'hoop Marina Droessaert Herman Ros
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil
Datum van bespreking met de instelling	15 mei 2009

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	RELEVANTE KENMERKEN	4
3	FOCUS VAN DE DOORLICHTING	5
3.1	Vakken en /of studierichtingen in de focus	5
3.2	Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus	7
3.3	Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus	7
4	KWALITEITSPROFIEL	8
5	RESULTATEN	10
5.1	(Leer)prestaties	10
5.2	Schoolloopbaan	18
5.3	Outcomes	18
5.4	Tevredenheid	18
6	ASPECTEN VAN DE WERKING	20
6.1	Algemeen	20
6.2	Personeel	20
6.3	Logistiek	20
6.4	Onderwijskundig	20
7	STERKTES EN ZWAKTES	23
7.1	Relevante aspecten waarin de school goed is	23
7.2	Relevante aspecten die de school kan verbeteren	23
7.3	Relevante aspecten die de school moet verbeteren	23
8	ADVIES	24
9	REGELING VOOR HET VERVOLG	26

1 INLEIDING

Van 20 april 2009 tot 27 april 2009 bezocht de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap uw instelling. Zij deed dit in het kader van haar decretale opdracht om voor de overheid toezicht uit te oefenen op de kwaliteit en de kwaliteitszorg van onderwijsinstellingen. Zij is daarbij bevoegd voor:

- de controle van het studiepeil;
- de naleving van de onderwijsregelgeving;
- de controle op de naleving van de wet op de veiligheid, het welzijn en de hygiëne.

Zij heeft niet de bevoegdheid om individuele personeelsleden te evalueren.

Het toezichtskader dat de inspectie daarvoor gebruikt is het CIPO-model:

- Context: factoren waarop de instelling weinig of geen invloed heeft (bijv. inplanting, wetgeving);
- Input: menselijk potentieel, onderwijsaanbod en materiële middelen;
- Proces: de manier waarop de instelling haar doelstellingen nastreeft;
- Output: de mate waarin de instelling haar doelstellingen bereikt.

Tijdens een doorlichting voert de inspectie volgende activiteiten uit: onderzoek en analyse van documenten en gegevens, observaties en gesprekken.

Het onderzoek mondt uit in een verslag. Dat begint met een opsomming van de relevante kenmerken van de instelling. Daarna volgt een overzicht van de kwaliteitsaspecten die onderzocht worden. De selectie daarvan gebeurt op basis van een vooronderzoek. Dan volgt de synthese in een kwaliteitsprofiel. Het volgende hoofdstuk beschrijft de resultaten. De vooraf vastgelegde procesindicatoren worden dan beoordeeld. In een conclusie worden dan sterke punten, werkpunten en dringende actiepunten opgesomd, waarna een advies aan de overheid wordt geformuleerd. Het verslag eindigt met de regeling voor het vervolgtoezicht.

Het doorlichtingsverslag resulteert in één van drie mogelijke adviezen:

- gunstig;
- beperkt gunstig;
- ongunstig.

Een gunstig advies is noodzakelijk, wil de instelling verder erkend worden en/of verder opgenomen worden in de financierings- of subsidiëringsregeling.

Het verslag moet binnen een termijn van 30 kalenderdagen na ontvangst op een personeelsvergadering integraal besproken worden.

Het verslag is openbaar en kan ongeveer drie maanden na de doorlichting geraadpleegd worden op de website van het departement onderwijs op het adres www.ond.vlaanderen.be/doorlichtingsverslagen of op www.schooldoorlichting.be.

Het verslag mag niet gebruikt worden voor publicitaire doeleinden (bijvoorbeeld met het oog op leerlingenwerving).

2 RELEVANTE KENMERKEN

Nihil

3 FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek heeft de inspectie vakken/studierichtingen en de procesindicatoren geselecteerd die in aanmerking komen voor onderzoek tijdens de doorlichting. De geselecteerde items zijn aangeduid met 'J' of met 'X'.

3.1 Vakken en /of studierichtingen in de focus

35675 - Annuntiata-Instituut te Veurne

VOET/VOOD

VAKKEN BASISVORMING

DL-f

Aardrijkskunde	
Biologie	
Chemie	
Engels	
Frans	
Fysica	
Geschiedenis	J
Lichamelijke opvoeding	
Maatschappelijke vorming	J
Muzikale opvoeding	
Natuurwetenschappen	J
Nederlands	
Nederlands voor nieuwkomers	
Plastische opvoeding	
Project algemene vakken	
Technologische opvoeding	
Wiskunde	

Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting

DL-f

1e graad	A	
1e graad	B	J
1e graad	Creatie en vormgeving	
1e graad	Handel	
1e graad	Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding	
1e graad	Mode - Verzorging-voeding	
1e graad	Sociale en technische vorming	
1e graad	Techniek-wetenschappen	
2e graad	BSO Handel	Kantoor
2e graad	BSO Mode	Moderealiseren en -presentatie
2e graad	BSO Personenzorg	Verzorging-voeding
2e graad	TSO Chemie	Techniek-wetenschappen
2e graad	TSO Handel	Handel
2e graad	TSO Handel	Handel-talen
2e graad	TSO Mode	Creatie en mode
2e graad	TSO Personenzorg	Sociale en technische wetenschappen
3e graad	BSO Handel	Kantoor
3e graad	BSO Handel	Kantooradministratie en gegevensbeheer

Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting				DL-f
3e graad	BSO	Handel	Verkoop	
3e graad	BSO	Handel	Winkelbeheer en etalage	
3e graad	BSO	Mode	Moderealisaatie en -verkoop	
3e graad	BSO	Personenzorg	Kinderzorg	
3e graad	BSO	Personenzorg	Organisatiehulp	
3e graad	BSO	Personenzorg	Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige	
3e graad	BSO	Personenzorg	Verzorging	J
3e graad	TSO	Chemie	Techniek-wetenschappen	
3e graad	TSO	Handel	Boekhouden-informatica	
3e graad	TSO	Handel	Handel	
3e graad	TSO	Handel	Informaticabeheer	
3e graad	TSO	Handel	KMO-administratie	
3e graad	TSO	Handel	Secretariaat-talen	J
3e graad	TSO	Mode	Creatie en mode	
3e graad	TSO	Personenzorg	Gezondheids- en welzijnswetenschappen	
3e graad	TSO	Personenzorg	Sociale en technische wetenschappen	

3.2 Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus

Algemeen	
Leiderschap	
Visie	
Besluitvorming	
Kwaliteitszorg	
Zelfevaluatie	
Kwaliteitssysteem	
Personeel	
Personeelsbeheer	
Personeelsorganisatie	
Evaluatiesysteem	
Professionalisering	
Aanvangsbegeleiding	
Deskundigheidsbevordering	
Logistiek	
Materieel beheer	
Financiële middelen	
Kostenbeheersing In/curs	
Uitrusting	
Infrastructuur	
Welzijn	
Veiligheid	
Gezondheid en hygiëne	
Milieu	
Werken/stages	
Onderwijskundig	
Curriculum	
Onderwijsaanbod	
Onderwijsorganisatie	
Begeleiding	
Afstemming andere partners	
Leerbegeleiding	X
Loopbaanbegeleiding	
Socio-emotionele begeleiding	
Evaluatie	
Evaluatiepraktijk	X
Rapporteringspraktijk	

3.3 Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus

Output	
Schoolloopbaan	
Rendement	X
Toegang tot onderwijs	
Outcomes	
Vervolgonderwijs	
Aansluiting arbeidsmarkt	
Tevredenheid	
Leerlingen	X
Personeel	
Partners	

4 KWALITEITSPROFIEL

De school legt goede resultaten voor. Het onderzoek van het rendement wijst uit dat de meerderheid van de leerlingen hun schoolloopbaan succesvol doorlopen. Het percentage van de leerlingen die in de school doorstromen, is in de eerste graad vergelijkbaar met de referentiegegevens (gemiddelden van scholen in gelijkaardige Vlaamse regio's). In het BSO en het TSO is het percentage doorstromers groter dan de referentiegegevens. In het tweede leerjaar van de eerste en van de tweede graad oriënteert de school de leerlingen aan de hand van een B-attest. De toekenning van attesten vertoont de kenmerken van een prospectief en oriënterend deliberatiebeleid. Er zijn opvallend weinig zittenblijvers en uitgestelde beslissingen zijn uitzonderlijk.

De doorstromingsgegevens en de resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs bevestigen in grote mate de bevindingen met betrekking tot het rendement. TSO-leerlingen kiezen hoofdzakelijk voor een professionele bachelor en in mindere mate voor een specialisatiejaar TSO III, 3. De slaagkansen in het hoger onderwijs zijn vanuit bepaalde studierichtingen positief (TSO Techniek-wetenschappen, Boekhouden-informatica, Handel). In de andere studierichtingen sluiten de slaagcijfers aan bij de Vlaamse referentiegegevens; enkel vanuit TSO Secretariaat-talen zijn de slaagkansen veeleer beperkt. Alle leerlingen die een specialisatiejaar TSO III, 3 volgen, slagen. In het BSO zijn er elk jaar enkele leerlingen die na het specialisatiejaar BSO III, 3 verder studeren (professionele bachelor, vierde graad verpleegkunde). Dit gebeurt vooral vanuit de studierichtingen in de studiegebieden Handel of Personenzorg. Opvallend is dat vorig schooljaar vanuit deze studierichtingen de meerderheid van de leerlingen voor vervolgonderwijs heeft gekozen. De tewerkstelling vanuit de BSO-studierichtingen is positief, zij het niet altijd in de sector van de vooropleiding.

Het gunstig beeld van het rendement en van de studieresultaten in het vervolgonderwijs herhaalt zich in de meerderheid van de doorgelichte vakken. Toch zijn er enkele vakken waarvoor het studiepeil niet voldoet. De vastgestelde tekorten zijn gerelateerd aan één of meerdere factoren: gebrekkige kennis van de leerplandoelen, frequente opdrachtenwissels die mede gerelateerd zijn aan wijzigingen van het personeelsbestand, onvoldoende overleg en samenwerking op het niveau van het vak of de studierichting en/of een tekort aan professionalisering en ondersteuning.

Het onderzoek naar de tevredenheid van de leerlingen toont een gelijkaardig beeld: de resultaten wijzen op een mix van sterke en zwakke elementen. De leerlingen zijn gematigd tevreden over het leerproces, de contacten met leraren en over wat ze leren op school, maar ze omschrijven de school als zeer regelgericht en de aanpak als weinig emancipatorisch. De ruimte voor inspraak op schoolniveau scoort uitgesproken laag. Ondanks het feit dat het welbevinden van de leraren niet tot de doorlichtingfocus behoort, heeft het onderzoek uitgewezen dat ook zij het belang van open dialoog en participatie onderstrepen. Het beleid onderschrijft deze vraag en heeft, ondanks het gebrek aan een stevige traditie inzake participatieve besluitvorming, de voorbije jaren al heel wat waardevolle initiatieven genomen om het overleg te stimuleren. De volgehouden aandacht voor de positieve effecten van deze initiatieven zal de inbedding van een open schoolcultuur ongetwijfeld versterken.

Ook op het vlak van het onderwijskundig beleid, kan de school niet terugvallen op een gedegen traditie. Gelet op de hedendaagse maatschappelijke uitdagingen en vanuit het besef dat het kernproces niet altijd zo optimaal verloopt, wil het beleid de cultuur ombuigen en evolueren van een leerstofgerichte naar een zorggerichte school, weliswaar met blijvende aandacht voor goede resultaten. In het kader van deze onderwijskundige accentverschuiving zijn recent een aantal waardevolle initiatieven opgestart. Naast het meer van nabij volgen van de vakgroepen heeft het directieteam twee domeinen in de focus geplaatst: leerbegeleiding en evaluatiepraktijk. Voor elk van deze domeinen is aan de hand van degelijke instrumenten de beginsituatie in kaart gebracht. De leerbegeleiding krijgt vorm in een project rond instructiedifferentiatie en werkvormen. In verband met de evaluatiepraktijk heeft elke vakgroep een uitgebreid overleg met de pedagogische begeleiding gehad, maar de gegevens van de bevraging zijn op schoolniveau nog niet geanalyseerd. Omdat het beleid bewust heeft gekozen voor de weg van de geleidelijkheid en omdat het coachen van veranderingsprocessen arbeidsintensief is, blijft het beeld op het niveau van de effecten veeleer beperkt. Voor elk van de opgestarte initiatieven heeft de school een beperkt aantal positieve resultaten geboekt, maar ze zijn nog geen gemeen goed. Er zijn grote vakgroep- en/of leraargebonden verschillen in diepgang en snelheid. Deze verschillen beklemtonen het belang van volgehouden communicatie en participatie in functie van een krachtig implementatiebeleid. Alleen dan zullen de actieplannen met duidelijke doelen en een geïntegreerd tijdspad een groter draagvlak krijgen en tot de bezorgdheid van alle vakgroepen behoren.

Naast de initiatieven op schoolniveau heeft het beleid zich ook geëngageerd voor het vernieuwd curriculum van de studierichting Sociale en technische wetenschappen. De school functioneert als pilotschool en neemt deel aan een proeftuin. Met dit engagement kiest het beleid voor een model van vakkenintegratie en activerende, zelfsturende werkvormen. Deze beleidslijn kan nog aan kracht winnen door in de basisvorming van het beroepsonderwijs de vakkensplitsing (maatschappelijke vorming, Nederlands, wiskunde) niet in stand te houden en consequent te kiezen voor een integratie in het project algemene vakken. Ook op het niveau van het lerarenoverleg kan de school nog heel wat kansen creëren door het vakoverleg open te trekken naar studierichtingsoverleg. Dit zou de samenhang van het curriculum ten goede komen en heel wat mogelijkheden bieden voor onderlinge transfer van competenties en voorbeelden van goede praktijk.

Wat de interne kwaliteitszorg betreft, zijn er sterkere en zwakkere elementen. De opvolging en analyse van de resultaten in het vervolgonderwijs, het nascholingstraject over kwaliteitszorg en zelfevaluatie, de bevestigingen van leraren, het gebruik van kwaliteitsvolle instrumenten om specifieke beginsituaties in kaart te brengen zijn voorbeelden van goede praktijk. Sommige verzamelde gegevens heeft de school evenwel niet (attesten) of nog niet (bevestiging evaluatiepraktijk) verwerkt en geanalyseerd. De voorbeelden van goede praktijk wijzen op een beduidende vooruitgang in vergelijking met de vorige schooldoorlichting.

5 RESULTATEN

5.1 (Leer)prestaties

Het onderzoek van de (leer)prestaties levert voor de studierichtingen/vakken in de focus volgende conclusies op in verband met het **realiseren** van eindtermen en leerplannen:

Geschiedenis in de derde graad TSO

Voldoet

Vaststellingen:

- De nieuwste tijden en de eigen tijd worden aan de hand van de meest kenmerkende sociaal-politieke en sociaal-economische ontwikkelingen en probleemvelden bestudeerd. Er is weinig aandacht voor het sociaal-culturele domein.
- In de planning worden de leerplancriteria niet voor alle onderdelen expliciet als ordenings- en selectiekader ingezet (bijv. synchrone en diachrone probleemstellende gevallenstudies). In de realisatie slaagt men er niet volledig in alle geplande thema's evenwichtig gespreid over het schooljaar te behandelen. De eerste thema's worden uitgebreid bestudeerd, waardoor er tijdnoed ontstaat voor de studie van de thema's op het einde van het schooljaar.
- Het onderwijsleerproces richt zich in de eerste plaats naar het beschrijvende en verklarende niveau van de historische vorming. Het historische begrippenkader wordt in de studie van de samenlevingen geïntegreerd opgebouwd. Inhouden worden geregeld in het referentiekader van tijd, ruimte en socialiteit gesitueerd. Enkele thema's worden geactualiseerd. Hier en daar worden domeinoverstijgende relaties gelegd. Dit alles leidt er toe dat de doelstellingen betreffende kennis en historisch inzicht met de nodige diepgang gerealiseerd worden.
- In het onderwijsleerproces verwerven de leerlingen de nodige vaardigheden om informatie uit verschillende soorten bronnen te halen en deze tot leerinhouden te verwerken. Daarbij wordt geregeld gebruikgemaakt van audiovisuele of multimediale informatiebronnen.
- In elk leerjaar is er initiatie in de historische methode en kritiek. Er zijn enkele toepassingen, maar vaak zitten die te impliciet in het onderwijsleerproces verweven, tenzij in geval van zelfstandig werk (bijv. jaarwerk in leerjaar III,2). In de lessen kan zelden of nooit van ICT gebruikgemaakt worden voor het oefenen van onderzoeksvaardigheden.
- De organisatie van enkele schoolgebonden activiteiten is zinvol (bijv. forum historische film, historische excursie). Het zou een meerwaarde zijn als dergelijke activiteiten expliciet aan de leerplanrealisatie verbonden worden.
- In het onderwijsleerproces is er veel aandacht voor leerbegeleiding in de vorm van goed gestructureerde invulcursussen met inbegrip van syntheseschema's en begrippenlijsten, toelichting bij wat leerlingen moeten kennen en kunnen, feedback op evaluatie, e.d. Vormen van onderzoekend en (begeleid) zelfstandig leren komen in de lessen in mindere mate voor.
- De leerlingenevaluatie sluit bij het onderwijsleerproces aan. De meeste aandacht gaat naar de evaluatie van kennis en inzicht. Deze worden op een degelijk niveau aan de hand van gevarieerde en representatieve vraagstelling gepeild. Vaardigheden zoals kaartoefeningen, informatie uit bronnen halen en duiden, situering van gegevens in het historische referentiekader, e.d. worden eveneens geëvalueerd. In het geheel van de evaluatie krijgen deze echter niet altijd het gewenste gewicht. Toepassingen van historische kritiek of het afleiden van feiten en inzichten uit bronnenstudie en –vergelijking komen in de evaluatie weinig voor.
- Positief is de recente toepassing van zelfevaluatie op de leerlingenevaluatie. Op basis daarvan wordt een stappenplan ontwikkeld met een aanpassing van het onderwijsleerproces in voorbereiding van een meer leerplangerichte leerlingenevaluatie.
- In het algemeen zijn de studieresultaten bevredigend. In bepaalde studierichtingen zijn die iets minder positief of is het aantal leerlingen dat niet slaagt opvallender (bijv. TSO Gezondheids- en welzijnswetenschappen en TSO Informaticabeheer). In verhouding tot de kwaliteit van de leerplanrealisatie wijzen de resultaten op een voldoende rendement.

Maatschappelijke vorming in de B-stroom van de eerste graad en in de tweede graad BSO

Voldoet

Vaststellingen

- In de B-stroom (eerste graad) is er een duidelijke afstemming van het onderwijsleerproces op de leerplandoelen en –inhouden. In de uitwerking van de thema's komen de vormingscomponenten maatschappij, tijd en ruimte voldoende aan bod. Er zijn inhoudelijke raakpunten met de vakoverschrijdende ontwikkelingsdoelen milieu- en gezondheidseducatie en burgerzin.
- Via de vele oefeningen in het leerwerkboek verwerven de leerlingen de nodige functionele vaardigheden om informatie uit verschillende soorten bronnen te halen en die op verschillende manieren inhoudelijk te verwerken. De leerlingen leren ook doelgericht werken met de atlas.
- Bij de aanzet van de thema's vertrekt men voldoende vanuit de leefomgeving van de leerlingen. Daarvoor inspireert men zich echter niet altijd optimaal op de didactische wenken in het leerplan. Slechts voor enkele thema's zijn er ervaringsgerichte en realiteitgebonden toepassingen (bijv. veiligheid in de school en de schoolomgeving).
- In de tweede graad domineert het leerwerkboek het onderwijsleerproces. De thema's hebben voldoende sociaal-maatschappelijke relevantie en algemeen vormende waarde. Daardoor verwerven de leerlingen voldoende kennis en inzicht betreffende de maatschappelijke leerplandoelen. De invalshoeken zijn echter vaak veeleer theoretisch dan wel gericht op authentieke probleemstellingen en functionele toepassingen (sociaal-maatschappelijke redzaamheid).
- Ondersteunende basisvaardigheden worden in hoofdzaak verworven via de oefeningen in het leerwerkboek, atlasoefeningen en de verwerking van aangereikte, aanvullende informatie (geschreven en audiovisueel). De nadruk ligt vooral op informatieverwerking. Informatieverwerking, -selectie en presentatie (o.a. door middel van ICT-toepassingen) komen enkele keren voor, veelal in de vorm van zelfstandig werk dat voor een deel buiten de lessen valt. De ondersteuning op dit vlak mist de nodige leerdoelgerichtheid in de vorm van probleemoplossende leer- en organisatiestrategieën (zie leerinhouden en didactische wenken bij de leerplandoelen 'ondersteunende basisvaardigheden').
- De realisatie van ondersteunende basisvaardigheden veronderstelt een doelgerichte inzet van uitrusting en leermiddelen en van authentieke en realiteitgebonden informatiebronnen. Deze materiële randvoorwaarden zijn slechts minimaal voorhanden. Niet alle lessen vinden plaats in een voldoende informatierijke omgeving. De beschikbaarheid van ICT-lokalen voor maatschappelijke vorming voldoet in de eerste graad, maar is heel beperkt in de tweede graad.
- Actualiteit komt in beide graden voldoende ter sprake aansluitend bij de thema's of naar aanleiding van actuele gebeurtenissen.
- Het belangrijkste onderdeel van de leerlingenevaluatie zijn reproductiegerichte toetsen en proefwerken. Daarin worden kennis, inzicht en vaardigheden, aansluitend bij het onderwijsleerproces, via gevarieerde vraagstelling geëvalueerd. De taken en opdrachten zelfstandig werk of groepswork peilen naar de beheersing van ondersteunende basisvaardigheden, maar worden weinig expliciet aan criteria betreffende probleemoplossende leer- en organisatiestrategieën verbonden. Functionele, contextgebonden vaardigheden en toepassingen hebben relatief weinig gewicht in het geheel van de leerlingenevaluatie. De attitudebeoordeling is niet optimaal aan concrete werkvormen en aan de betrokken leerplandoelen en –inhouden verbonden.
- Positief zijn de intenties om op termijn over te stappen naar permanente en/of gespreide evaluatie, waarin alternatieve evaluatievormen, aansluitend bij de procesgerichte leerplandoelen, gerichter toegepast kunnen worden.
- De studieresultaten zijn positief. Slechts weinig leerlingen scoren onvoldoende (jaartotaal).

Maatschappelijke vorming in de derde graad BSO (inclusief leerjaar III,3 BSO)

Voldoet niet

Vaststellingen

- De leerwerkboeken domineren het onderwijsleerproces. In elk leerjaar is de planning volledig op de leerinhouden van de leerboeken geënt. Ze vertrekt onvoldoende vanuit de betrokken algemene en specifieke leerplandoelen en houdt geen rekening met het reële aantal lestijden.
- In leerjaar III,3 BSO zijn er tussen maatschappelijke vorming en Nederlands geen expliciete afspraken over doelstellingen, invalshoeken en inhouden, ondanks de uitdrukkelijke aanbeveling daarover in het identieke leerplan.
- De bestudeerde thema's hebben voldoende sociaal-maatschappelijke relevantie en algemeen vormende waarde. Daardoor verwerven de leerlingen voldoende kennis en inzicht betreffende de maatschappelijke leerplandoelen. De invalshoeken zijn echter veelal te theoretisch en onvoldoende gericht op authentieke probleemstellingen. Ervaringsgerichte probleemstellingen komen wel aan bod in klasgesprekken, maar worden te weinig aangegrepen voor doelgerichte functionele toepassingen in het teken van sociaal-maatschappelijke redzaamheid.
- Ondersteunende basisvaardigheden worden bijna uitsluitend verworven via de oefeningen in het leerwerkboek, atlasoefeningen en de verwerking van aangereikte, aanvullende informatie (geschreven en audiovisueel). De nadruk ligt te eenzijdig op informatieverwerking. Informatieverwerking, -selectie en presentatie (o.a. door middel van ICT-toepassingen) komen in onvoldoende mate voor. Het sporadisch voorkomende zelfstandig werk of groepswork mist de nodige leerdoelgerichtheid in de vorm van probleemoplossende leer- en organisatiestrategieën.
- Er is op het vlak van ondersteunende basisvaardigheden en organisatiebekwaamheid (waaronder het leren werken in team in leerjaar III,3 BSO) onvoldoende progressie ten aanzien van de tweede graad en binnen de opeenvolgende leerjaren van de derde graad. Daardoor worden de betrokken doelstellingen in onvoldoende mate gerealiseerd.
- Gezien het prioritair belang van deze leerplandoelen en de eisen omtrent ICT-geletterdheid is een krachtige leeromgeving met inbegrip van ICT cruciaal voor de leerplanrealisatie. De beschikbaarheid en het gebruik van uitrusting en leermiddelen beantwoorden in de derde graad niet aan de minimale materiële vereisten van de leerplannen. In de lessen zijn er zelden of nooit ICT-toepassingen. De leerlingen worden enkel aangesproken op de elders verworven ICT-geletterdheid voor het opzoeken of verwerken van informatie buiten de lessen.
- Actualiteit komt in elk leerjaar voldoende ter sprake aansluitend bij de thema's of naar aanleiding van actuele gebeurtenissen.
- De leerlingenevaluatie is onvoldoende afgestemd op alle categorieën leerplandoelen. De toetsen en proefwerken peilen te kennisgericht en onvoldoende functioneel naar de reproductie of verwerking van leerinhouden. De evaluatie van de enkele taken of opdrachten zelfstandig werk of groepswork is onvoldoende concreet verbonden aan criteria betreffende probleemoplossende leer- en organisatiestrategieën. Functionele, contextgebonden vaardigheden en toepassingen hebben onvoldoende gewicht in het geheel van de leerlingenevaluatie. De attitudebeoordeling is onvoldoende expliciet aan concrete werkvormen en aan de betrokken leerplandoelstellingen en –inhouden verbonden.
- De studieresultaten zijn positief. Slechts weinig leerlingen scoren onvoldoende (jaartotaal). Gezien echter het onderwijsleerproces en de leerlingenevaluatie onvoldoende leerplangericht zijn, zijn de studieresultaten geen weergave van de mate waarin de leerlingen alle categorieën leerplandoelen beheersen.

Natuurwetenschappen in de B-stroom

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. Een terreinstudie, microscopisch onderzoek en aandacht voor actualiteit zorgen voor een levensechte invulling van de betreffende leerinhouden. Vanuit de zorg om de leerinhouden met diepgang te benaderen en de ontwikkelingsdoelen in hoofde van elke leerling te bereiken veeleer dan ze na te streven, worden de lestijden niet altijd evenwichtig verdeeld over de verschillende leerinhouden. Op het einde van het

schooljaar blijft hierdoor doorgaans weinig tijd over voor de leerinhouden over niet-levende natuur. De lesplanning wordt voor sommige onderdelen ook sterker gestuurd door het leerwerkboek dan door het leerplan, dat het aanbieden van alle leerplandoelen binnen de graad vooropstelt – zij het met een diepgang die kan worden aangepast aan de leerlingengroep.

- De leraren kiezen ervoor om slechts een beperkt aantal lessen te geven in een wetenschapslab, omdat de leerlingen er zouden afgeleid worden door de specifieke infrastructuur. Weliswaar zijn in het klaslokaal van de leerlingen een aantal leermiddelen aanwezig voor demonstratieproeven of wordt demonstratiemateriaal meegebracht, maar de leerlingen kunnen er zelf slechts in beperkte mate aan de slag. Het leerplan zet nochtans aan tot zoveel mogelijk zelfactiviteit van de leerlingen, om zowel het begrip als de motivatie te bevorderen. Ook de aankleding van het lokaal verwijst niet naar wetenschappelijke actualiteit of activiteit. Multimedia worden sporadisch ingezet en de integratie van ICT is beperkt.
- De evaluatie bestrijkt in voldoende mate de verschillende leerplandoelen. Er is voldoende variatie in de vraagstelling en er wordt gepeild naar zowel kennis, inzicht als vaardigheden. Uitzondering hierop vormt de evaluatie in het schooljaar 2007-2008 waar leraargebonden te sterk op kennis werd gefocust en sommige examenvragen niet eenduidig konden worden opgelost. Sterk is de grote aandacht voor leren leren. Het leren structureren vormt een wezenlijk onderdeel van de lessen en de leerlingen worden geregeld aangezet tot herhalen. De resultaten van de frequente tussentijdse evaluatiebeurten worden benut om het leerproces van de leerlingen bij te sturen. In de praktijk doet men aan procesevaluatie, maar in het eindresultaat van de leerlingen krijgen de examens als product een groter gewicht. De doorgedreven studiebegeleiding wordt hierdoor slechts in beperkte mate vertaald in de studiesultaten van de leerlingen, die globaal wel voldoen.
- Er is tijdens de lessen een vlotte omgang met de leerlingen, die individueel worden geholpen bij problemen met de leerinhouden. Handelingsplannen met betrekking tot leer- en ontwikkelingsstoornissen worden consequent opgevolgd. Via differentiatie in de opdrachten is er ook aandacht voor de sterkere leerlingen. Het cursusmateriaal is ondersteunend en opvallend verzorgd. Het gevoerde taalbeleid op klasniveau werpt vruchten af.

Duits in de tweede graad Handel-talen en de derde graad Secretariaat-talen

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelen worden in voldoende mate gerealiseerd en de leerlingen bereiken een behoorlijk studiepeil aan het einde van het traject.
- Door het vlot en verzorgd taalgebruik van de leraren worden de leerlingen permanent geconfronteerd met het gesproken Duits. Daarnaast wordt hun luistervaardigheid getraind aan de hand van authentiek tekstmateriaal, waardoor de meeste tekstsoorten aan bod komen.
- De leraren creëren voldoende authentieke situaties waarin leerlingen Duits moeten spreken. De interactie tussen leerlingen en leraar verloopt ook in de doeltaal.
- Ook voor lezen en schrijven komen de meeste tekstsoorten aan bod.
- Een niet gering aantal leerplandoelen komen geïntegreerd aan bod in een uitwisselingsproject met Duitstalig België, waarin ook de interculturele component verwerkt is.
- De inkleuring van de tekstsoorten en leerinhouden die betrekking hebben op de studierichting Secretariaat-talen is veeleer beperkt. Deze lacune wordt enigszins gecompenseerd door de deelopdrachten voor Duits in de geïntegreerde proef.
- De evaluatie is representatief voor de leerplandoelen wat de proefwerken betreft, maar in dagelijks werk zijn de vaardigheden niet evenwichtig vertegenwoordigd. In de tweede graad geldt dit vooral voor lezen, terwijl in de derde graad luisteren, spreken en lezen weinig aan bod komen in de evaluatie. De gebruikte oefenvormen voor de toetsing van grammatica en woordenschat zijn niet altijd communicatief (bijv. vertalingen).
- De leraren nemen bewust hun rol op in de leerbegeleiding van de school. Zij ondersteunen de leerlingen met studietips en uitvoerige feedback naar aanleiding van proefwerken en toetsen.
- Het ontbreken van een goed uitgerust vaklokaal met ICT-infrastructuur is niet bevorderlijk voor de leerplanrealisatie.

Engels in de tweede graad Handel-talen en de derde graad Secretariaat-talen

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelen worden in voldoende mate gerealiseerd. Alle vaardigheden komen geïntegreerd aan bod, ook in het onderdeel 'zakelijke communicatie'.
- De realisatie van de doelstellingen m.b.t. luisteren en spreken wordt bevorderd door het consequent gebruik van het Engels in de interactie met leerlingen. De leraren zijn een constante bron van luistervaardigheid door hun vlot en verzorgd taalgebruik en de leerlingen kunnen zich ook behoorlijk uitdrukken in het Engels.
- De integratie van kennis en vaardigheden kan nog geoptimaliseerd worden. Nu worden – met name in de tweede graad - nog te vaak kenniselementen aangeboden los van authentieke taalgebruikssituaties (bijv. vertaling van losse woorden).
- De deelopdrachten voor Engels in de geïntegreerde proef sluiten goed aan bij de leerplandoelen, al kunnen ze beter geïntegreerd worden in de totaalopdracht.
- De evaluatie is representatief wat de proefwerken betreft, maar de evaluatie voor dagelijks werk vertoont lacunes op het vlak van een aantal vaardigheden.
- Het ontbreken van een goed uitgerust vaklokaal met ICT-infrastructuur is niet bevorderlijk voor de leerplanrealisatie. Voor de integratie van ICT zijn alle leraren nog niet voldoende geprofessionaliseerd.

Frans in de tweede graad Handel-talen en de derde graad Secretariaat-talen

Voldoet

Vaststellingen

- Dank zij een evenwichtige leerplanrealisatie wordt een goed studiepeil bereikt. De leerlingen zijn op het einde van hun leertraject in staat het Frans te gebruiken voor studie- en beroepsdoelen. Daarvoor worden ze voldoende geconfronteerd met authentiek luister- en leesmateriaal en krijgen ze voldoende gelegenheid om mondeling en schriftelijk te communiceren in authentieke contexten.
- Het consequent gebruik van het Frans in de lessen zorgt voor een leeromgeving waarin de leerlingen permanent ondergedompeld worden in de vreemde taal. Zij zijn het ook gewend om zelf het Frans te gebruiken in hun interactie met de leraren en ontwikkelen zodoende op spontane wijze hun spreek- en gespreksvaardigheid.
- Voor spreken en schrijven krijgen de leerlingen veel oefenkansen. Zij worden daarbij ondersteund door uitvoerige feedback. De beoordeling wordt geobjectiveerd door het gebruik van evaluatieroosters.
- De leerinhouden die het leerplan vermeldt m.b.t. zakelijke communicatie worden in voldoende mate behandeld, al blijven voor luisteren en lezen nog een aantal tekstsoorten afwezig in het leerstofaanbod.
- De evaluatie is representatief voor wat de proefwerken betreft, maar voor dagelijks werk is dit minder het geval. De receptieve vaardigheden (luisteren en lezen) zijn ondervetegenwoordigd in de toetsing voor dagelijks werk. Voor de toetsing van grammatica en woordenschat worden leraarafhankelijk minder communicatief verantwoorde oefenvormen (bijv. vertalingen) gebruikt.
- De vakgroep heeft een traject op gang gebracht om de evaluatie te optimaliseren. Gebruikte evaluatiemethodes worden in kaart gebracht met de bedoeling om te komen tot een grotere gelijkgerichtheid. De leraren willen evolueren naar een gemeenschappelijke visie waarin ook een plaats is voor de recentste inzichten over evaluatie. Een aantal vernieuwende evaluatievormen worden nu al in de praktijk gebracht: zelf- en peerevaluatie, portfolio.
- De opdrachten voor Frans in het kader van de geïntegreerde proef sluiten goed aan bij de leerplandoelen, al kunnen ze sterker geïntegreerd worden in de totaalopdracht. De leerlingen worden degelijk ondersteund tijdens het proces.
- Het leerproces wordt ondersteund door verzorgd en overzichtelijke studiemateriaal, duidelijke instructies bij opdrachten (ook de geïntegreerde proef), vakspecifieke studietips en remediërende initiatieven zowel tijdens als buiten de les.
- Over het algemeen is het uitrustingsniveau voor de talen niet riant. Het ontbreken van een goed uitgerust vaklokaal met ICT-infrastructuur is niet bevorderlijk voor de leerplanrealisatie.

Studierichting Sociale en technische wetenschappen

Voldoet voor natuurwetenschappen en sociale wetenschappen; voldoet niet voor voeding

Vaststellingen

- De school startte in september 2005 als pilotschool met de progressieve implementatie van nieuwe¹ leerplannen voor de studierichting Sociale en technische wetenschappen. Het leerplan omvat de componenten natuurwetenschappen, sociale wetenschappen, voeding en integrale opdrachten. De drie componenten worden zowel als vakken als binnen de integrale opdrachten aangeboden. Het onderbrengen van het vak voeding binnen het complementair gedeelte is in tegenspraak met het in deze lestijden aanbieden van verplichte leerplandoelen.
- Voor de component natuurwetenschappen worden de leerplandoelstellingen in voldoende mate gerealiseerd. De lestijden worden evenwichtig gespreid over de verschillende thema's, die conform het leerplan geïntegreerd worden aangeboden. Er is voldoende aandacht voor het uitvoeren van leerlingenproeven, die gespreid worden over de verschillende vakdomeinen. Het koppelen van de leerinhouden aan de leefwereld van de leerlingen bevordert sterk hun belangstelling en verhoogt de studiemotivatie.
- Voor de component sociale wetenschappen worden de leerplandoelen in voldoende mate gerealiseerd en komen de verschillende thema's waarrond de doelen zijn geclusterd op een evenwichtige wijze aan bod. De leerlingen doorlopen een curriculum waarin vakspecifieke kennis en vaardigheden tot een coherent geheel worden geïntegreerd. Sommige doelen krijgen een smallere invulling zonder dat dit bedreigend is voor de kwaliteit van het studiepeil. De versterking van de leerplanrealisatie vanuit de integrale opdrachten is een voorbeeld van goede praktijk.
- Voor de component voeding zijn er ernstige knelpunten. De categorie 'voedingsvoorlichting, voedingsmiddelen en voedingsstoffen' die het grootste aantal doelen vertegenwoordigt, komt zeer versmald aan bod. De aandacht blijft beperkt tot één voedingsvoorlichtingsmodel en de voedingsmiddelentabel. De andere doelen worden niet ingevuld. De categorie 'Kiezen van product, bereidingswijze en bewaarmethode' krijgt eveneens een beperkte invulling. Productkeuze op basis van criteria is nog even aan de orde, maar dat is niet het geval voor de criteriumgeoriënteerde keuze van een bereidingswijze. Binnen de categorie 'bereiden en bewaren' is er een doseringsprobleem. Het bereiden van gerechten en maaltijden krijgt in verhouding tot het aanpassen van bestaande gerechten overmatig veel aandacht. De vastgestelde knelpunten gelden zowel voor de integrale opdrachten voor de component voeding als voor de invulling van voeding in het complementair gedeelte. De huidige invulling van de doelen spoort wel met het vorige, maar niet met het huidige leerplan. Dat er nog studiemateriaal gebruikt wordt dat geënt is op het vorige leerplan is hiervoor illustratief. De leerplanrealisatie beantwoordt niet aan de accentverschuiving van voedselbehandeling naar voedingsleer die het vernieuwde leerplan vooropstelt.
- De component integrale opdrachten wordt ingevuld vanuit een waaier aan opdrachten. Ze zijn consequent opgesteld vanuit de vier competenties en er is een leerlijn uitgewerkt voor de opeenvolgende leerjaren. De integrale opdrachten vormen een onbetwistbaar element van meerwaarde in het curriculum, maar sommige kansen worden nog niet maximaal benut. Het systematisch expliciteren van de relatie van de opdracht tot componentgerelateerde doelen en competentiegerichte doelen zou de transparantie van het geheel voor de leerlingen verhogen en de sterktes en de zwaktes van de leerplanrealisatie voor de vakgroep beter zichtbaar maken. Het ontwikkelen van opdrachten die doelen van verschillende componenten integreren zal het 'integraal' karakter van het project versterken.
- De leerbegeleiding is voor de integrale opdrachten sterk. Dankzij de keuze voor activerende werkvormen, boeiende oefeningen en doordachte opdrachten krijgen de leerlingen kansen om grondig met de competenties aan de slag te gaan. Aan de hand van gerichte mondelinge feedback worden leerprocessen bijgestuurd. Ook binnen de component natuurwetenschappen wordt veel aandacht besteed aan leerbegeleiding. De leerlingen leren structureren en schematiseren. Individuele vakproblemen worden buiten de lestijden bijgespijkerd. De leerlingen worden goed voorbereid op toetsen en examens. De resultaten worden benut om het leerproces bij te sturen. De component sociale wetenschappen creëert heel wat kansen, maar loopt door de minimale infrastructuur en leermiddelen ook tegen heel wat beperkingen aan.
- Er zijn infrastructurele beperkingen die wegen op de leerplanrealisatie van zowel de component natuurwetenschappen als sociale wetenschappen. Voor natuurwetenschappen kan slechts voor de helft

¹ In de tweede graad oorspronkelijk D/2005/0279/054, vervangen door D/2007/0279/030 en D/2008/7841/047.

van de tijd gebruikgemaakt worden van de wetenschapslabs. Weliswaar kunnen de door het leerplan gevraagde leerlingenproeven worden uitgevoerd, maar het illustreren van de theoretische concepten door middel van demonstratiemateriaal en –experimenten wordt in gewone klaslokalen toch gehypothekeerd, ondanks het feit dat de betrokken vakleraren, indien nodig, materiaal verplaatsen. Het optimaler benutten van de nog vrije uren in de labs kan daarvoor soelaas bieden. Het door de school ontwikkeld masterplan kan hiervoor in de toekomst een oplossing bieden. Voor sociale wetenschappen ontbreekt een polyvalent lokaal dat zich leent voor het oefenen van communicatieve en sociale vaardigheden, onderzoekwerk en groepswork. De lessen vinden plaats in gewone leslokalen en een leerplanondersteunende collectie van vakspecifieke leermiddelen ontbreekt. Ook voor dit probleem kan het masterplan soelaas bieden.

- Zowel voor natuurwetenschappen als voor sociale wetenschappen is de evaluatie voldoende afgestemd op de leerplandoelen. De vraagstelling is gevarieerd en peilt naar verschillende beheersingsniveaus (kennis, inzicht, toepassen). Voor natuurwetenschappen worden de leerinhouden leefwereldgericht bevraagd. Het niveau is hoog. De intentie van de vakgroep om leerlingenpractica procesmatig te beoordelen via een beoordelingsschaal voor attitudes en vaardigheden wordt slechts sporadisch in de praktijk gebracht. Practica worden voornamelijk beoordeeld op het eindverslag en het cijfer telt in verhouding tot het aantal bestede lestijden te weinig mee in het eindcijfer van de leerling. Voor sociale wetenschappen is de evaluatie van de leerplandoelen gebaseerd op taken, toetsen en examens. De competenties worden in de integrale opdrachten geëvalueerd. De vraagstelling op toetsen en examens is voldoende gevarieerd, maar men mist kansen om nieuw tekstmateriaal aan te bieden. De evaluatie voor de component voeding is voldoende in overeenstemming met de lespraktijk, maar onvoldoende representatief voor de leerplandoelen. Dit is een gevolg van de tekorten in de leerplanrealisatie. Voor de evaluatie van praktijkoefeningen maakt men in voeding gebruik van een beoordelingsschaal voor attitudes en vaardigheden. Door de algemene formulering van zowel vaardigheden als attitudes blijft de remediërende waarde beperkt. Bovendien wordt het instrument niet echt als schaal, maar veeleer als puntenboek gebruikt. De evaluatie van de integrale opdrachten gebeurt procesgericht. Het duiden van de evolutie van de individuele leerling op basis van een referentieschaal is nog in ontwikkeling.
- De studieresultaten van de leerlingen voldoen voor natuurwetenschappen, sociale wetenschappen, voeding en integrale opdrachten.

Studierichting Verzorging

Voldoet voor opvoedkunde, participatie aan de arbeidswereld, verzorging en stages

voldoet niet voor zorg voor leef- en woonsituatie

Vaststellingen

- Voor de vakken verzorging, opvoedkunde en participatie aan de arbeidswereld komen de leerplandoelen op een evenwichtige wijze aan bod en worden ze globaal genomen goed gerealiseerd. De leerlingen krijgen voldoende kansen om de nodige kennis, vaardigheden en attitudes in te oefenen en te verwerven.
- De leerplanrealisatie voor het vak 'zorg voor woon en leefsituatie' voldoet niet. Er zijn verschillende tekorten. De aandacht voor de doelencategorie 'algemene principes bij zorg voor leef- en woonsituatie als basiselement voor levenskwaliteit' is marginaal. Dit geldt zowel voor de context van de kinderopvang als voor die van de rust- en bejaardentehuizen. Ook binnen de categorie 'zorg voor de woonomgeving van de zorgvrager' is de invulling van de doelen in verband met het verfraaien van de leefruimte uiterst beperkt. De stage wordt slechts in een zeer beperkte mate aangegrepen om rond deze doelen te werken. De categorieën 'zorg voor textiel van de zorgvrager' en 'zorg voor voeding voor het kind in het kinderdagverblijf en de bejaarde zorgvrager in een rusthuis' krijgen ruim aandacht, maar het knelpunt is hier dat er onvoldoende doelgroepgericht en contextgericht wordt gewerkt. Men vertrekt van zeer summier situatieschetsen, maar ze zijn te algemeen en bevatten nooit een echte probleemstelling. Daardoor verliezen de realisaties het statuut van middel en worden ze meer dan eens doel op zich.
- Ook voor de vakken plastische en muzikale opvoeding die de school in het complementair gedeelte aanbiedt, is de leerplanrealisatie ondermaats. De vakken vervullen niet de door het leerplan gevraagde ondersteunende functie ten aanzien van het vak opvoedkunde en ten aanzien van de stages. Meer dan eens kiest men voor een invulling die niets te maken heeft met de studierichting Verzorging. Er is een uitval voor een groot deel van de doelen. Met de invoering van het vak expressie bij de start van dit schooljaar heeft het beleid nochtans een concreet plan opgesteld om hieraan te verhelpen. De uitvoering laat evenwel nog op zich wachten.

- De gebrekkige samenhang van het curriculum is een rechtstreeks gevolg van een tekort aan studierichtingsoverleg. De vakgroepen vergaderen in hoofdzaak los van elkaar. Enkel voor de evaluatie van de leerlingstages wordt consequent vakkendoorbekend overlegd. Met de recente initiatieven om de evaluatiecriteria voor de stages op punt te zetten en om casussen te ontwikkelen voor een geïntegreerde benadering probeert het lerarenteam de samenwerking breder open te trekken. Dit nieuw elan vraagt in het kader van de vastgestelde tekorten hoogdringend om versterking.
- De stages krijgen voor de verzorgende en de opvoedkundige component een waardevolle invulling. De leerlingen krijgen via de blokstages heel wat kansen om hun vaardigheden te verfijnen en te verdiepen. De aandacht voor differentiatie tussen het eerste en het tweede leerjaar spoort met de leerplanvoorschriften. De opdrachten in het kader van de geïntegreerde proef zijn consequent met de stages verbonden.
- Naast de stages zijn er goed gekozen didactische uitstappen en soms werkt men met een gastspreker. Deze initiatieven bevorderen het levensecht en eigentijds karakter van het curriculum.
- De infrastructurele ondersteuning is in het kader van een volwaardige leerplanrealisatie overwegend gunstig. Het vaklokaal voor verzorging is uitgerust met een waaier aan leermiddelen, er zijn didactische keukens en het materiaal voor huishoudelijke taken is in voldoende mate aanwezig. Ook voor opvoedkunde is er een vaklokaal, maar de leermiddelencollectie vraagt om uitbreiding. Zowel in het vaklokaal voor verzorging als in dat voor opvoedkunde is een computer met internetverbinding voorhanden. Van een volwaardige ICT-integratie is er omwille van de beperkte toegankelijkheid van de computerlokalen evenwel geen sprake.
- Voor verzorging en opvoedkunde is het studiemateriaal voldoende actueel en goed gestructureerd. Het studiemateriaal voor zorg voor leef- en woonsituatie laat vooral in III, 1 te wensen over. Dit geldt zowel voor de structuur, de inhoud als de vormgeving.
- Om de lespraktijk nog sterker te kunnen afstemmen op de beroepspraktijk heeft het lerarenteam casussen ontwikkeld. Dit waardevol initiatief vormt een meerwaarde in het curriculum en zal ongetwijfeld de afstand tussen de opleiding en het werkveld verder reduceren. Om dit initiatief maximaal te laten renderen blijft het noodzakelijk om alle opleidingscomponenten in de casussen te integreren.
- De evaluatie is voldoende gevarieerd en biedt ruimte voor kennis, vaardigheden en attitudes. Er zijn taken, toetsen, praktijkoefeningen, stageopdrachten, geïntegreerde proef en examens. Dit breed spectrum in combinatie met een regelmatige evaluatiefrequentie biedt heel wat kansen om leerprocessen krachtig en van nabij op te volgen. Het lerarenteam heeft werk gemaakt van het uitschrijven van transparante evaluatiecriteria voor de stages waarin een doordacht evenwicht voor vaardigheden en beroepsgerichte attitudes van kracht is. Dankzij tussentijdse evaluaties en het formuleren van concrete aandachtspunten krijgen de leerlingen kansen om hun leerproces bij te sturen. Bovendien stimuleert de zelfevaluatie hun betrokkenheid en reflectievermogen. De evaluatie van de opleidingsvakken verzorging en opvoedkunde is representatief voor de leerplandoelen. Voor het vak zorg voor leef- en woonsituatie is dat niet het geval. De evaluatie vertoont dezelfde hiaten als de leerplanrealisatie. De vraagstelling voor de toetsen en de examens is gevarieerd en peilt naar verschillende beheersingsniveaus. De praktijkoefeningen voor zorg voor leef- en woonsituatie zetten vaardigheden en attitudes in de focus, maar de ontwikkelde schalen worden door de leraren niet gebruikt waardoor de evaluatie vervalt op het niveau van een klassiek puntenboek.
- De studieresultaten van de leerlingen zijn behoorlijk tot goed. Heel wat leerlingen stromen door naar een specialisatiejaar in III, 3 en een aantal onder hen kiezen voor verpleegkunde in de vierde graad BSO. Ze zijn daarin ook succesvol.

5.2 Schoolloopbaan

5.2.1 Rendement

Het rendement van de studieloopbaan van de leerlingen is goed.

Vaststellingen

- Het percentage van de leerlingen die in de school doorstromen, is in de eerste graad vergelijkbaar met de referentiegegevens (gemiddelden van scholen in gelijkaardige Vlaamse regio's). In het BSO en het TSO is het percentage doorstromers groter dan de referentiegegevens. In het TSO stromen 81,0 % van de leerlingen door; in het BSO is dat 77,0 % (referentiegegevens respectievelijk 73,3 % en 69,3 %).

- In de B-stroom (eerste graad) en in het BSO zijn de leerlingen met leerachterstand in de meerderheid (54 tot 59 %). De percentages zijn er gelijk aan of iets hoger dan de referentiegegevens (54 %). In de A-stroom en het TSO heeft ongeveer één op vier leerlingen leerachterstand (referentiegegevens: één op drie). Het lage percentage bissers (2 % gemiddeld) wijst er op dat de leerachterstand doorgaans niet in de school zelf opgelopen wordt.
- De attestering vertoont de kenmerken van een prospectief en oriënterend deliberatiebeleid. Het percentage A-attesten is in de eerste graad en het BSO vergelijkbaar met de referentiegegevens; in het TSO is het percentage A-attesten iets hoger. Het tweede leerjaar van de eerste graad is een scharnierjaar in de leerlingenoriëntering. In de tweede graad wijst de attestering er op dat men de leerlingen zo snel mogelijk naar de passende studierichting wil oriënteren. De leerlingen worden vooral via B-attesten en bijhorende adviezen georiënteerd. Het percentage C-attesten is vergelijkbaar of kleiner dan de referentiegegevens, dit laatste vooral in het TSO. Zoals de regelgeving het voorschrijft, is het aantal uitgestelde beslissingen beperkt tot uitzonderlijke en individuele gevallen.
- De registratie van de attestingsgegevens wordt door de school niet (systematisch) statistisch verwerkt en geanalyseerd met het oog op interne evaluatie.

5.3 Outcomes

5.4 Tevredenheid

5.4.1 Tevredenheid leerlingen

Vaststellingen

- Onderstaande vaststellingen steunen op de resultaten van de gesprekken die gevoerd zijn bij een representatief staal van de schoolbevolking. Er werden gesprekken gevoerd met leerlingen in groepen van 12 per graad. Hun meningen zijn gerangschikt onder 4 schalen die op hun beurt onderverdeeld zijn in verschillende subschalen. De resultaten worden vergeleken met het gemiddelde van de resultaten van de bevestigingen tijdens de schooldoorlichtingen van 2002-2003 en 2003-2004.
- Het algemeen welbevinden van de leerlingen ligt in deze school lager dan het Vlaams gemiddelde. Beduidend lagere scores dan gemiddeld komen voor bij de items onder de schaal 'beleving en tevredenheid op klas- en schoolniveau'. De school scoort op het Vlaams gemiddelde voor de schalen 'beleving en tevredenheid met betrekking tot studiedruk en leerprogramma' en 'gedrag' en boven het gemiddelde voor 'beleving en tevredenheid met betrekking tot de vrienden'.

Beleving en tevredenheid op klas- en schoolniveau

- Voor de inspraak op klasniveau vinden de leerlingen dat ze meestal met hun vragen bij de leraren terecht kunnen, zij het dat dit in de eerste en de derde graad veeleer leraargebonden wordt ervaren. Het contact met de leraren verloopt soms stroef. De leerlingen van de eerste graad vinden hun leraren streng en in de tweede en de derde graad lopen de meningen uiteen van respectvol tot afstandelijk. Het welbevinden m.b.t. het leerproces spoort met het gemiddelde; leerlingen van de tweede graad zijn hierover het minst tevreden. De leerlingen waarderen het gebruik van moderne leermiddelen en het toepassen van verschillende werkvormen en geven aan dat hiervoor in de school nog een groeimarge is. In verband met infrastructuur en voorzieningen worden vooral de soms uitgeleefde en sober ingerichte lokalen en de te kleine sportzaal vermeld. Andere minpunten zijn het onderhoud van de gebouwen, de ligging van de schoolgebouwen aan twee straatkanten en het afsluiten van hun kastjes tijdens de pauzes. In alle graden waarderen de leerlingen inhoudelijk de actieplannen op schoolniveau. In de eerste graad vinden ze dat er nog te weinig activiteiten buiten de lessen worden georganiseerd. In de tweede en de derde graad vindt men dat de verdeling van de buitenschoolse activiteiten ongelijk gebeurt. Vooral de BSO-leerlingen voelen zich hierin tekortgedaan. Over het schoolklimaat zijn de meningen verdeeld. Sommige leerlingen noemen de sfeer rustig en aangenaam, anderen vermelden pestgedrag van medeleerlingen en betutteling door sommige personeelsleden. De leerlingen van de derde graad vinden het schoolklimaat weinig emancipatorisch. In alle graden ervaren de leerlingen hun school als streng en (te) regelgericht, wat zich uit in een lage score voor regelgeving. Over de inspraak op schoolniveau zijn de leerlingen ontevreden: zij spreken over een strikt schoolbeleid met weinig ruimte tot inspraak. De leerlingenraad heeft volgens hen weinig impact en het duurt lang alvorens eventueel op

suggesties van leerlingen wordt ingegaan. De leerlingen ervaren de contacten met de andere personeelsleden meestal als positief, ze geven wel aan dat de directie moeilijk bereikbaar is en weinig betrokken overkomt en dat de contacten met personeelsleden van het secretariaat niet altijd vriendelijk verlopen. De opvang bij problemen scoort vooral in de eerste graad laag. In alle graden voelt men zich bij problemen goed ondersteund door zowel de leraren als de leerlingbegeleiders.

Beleving en tevredenheid m.b.t. studiedruk en leerprogramma

- Het welbevinden met betrekking tot de studiedruk scoort op het gemiddelde. De leerlingen van de derde graad beklagen zich vooral over veel werkdruk door de combinatie van toetsen enerzijds en de geïntegreerde proef of stages anderzijds. Leraren spreken niet altijd voldoende af voor het spreiden van de taaklast. De waardering voor het leerprogramma scoort in alle graden goed. De leerlingen vinden de leerinhouden doorgaans relevant voor hun verdere (school)loopbaan. Wat het puntensysteem betreft, vinden de leerlingen dat hun cijfers overwegend overeenstemmen met de inspanningen die ze ervoor geleverd hebben. Soms voelen ze zich echter minder beloond voor hun werk aan presentaties of andere omvangrijke taken. De leerlingen zijn vragende partij voor meer toelichting bij hun cijfers, ook op de rapporten.

Het gedrag

- Het gedrag van de medeleerlingen wordt doorgaans als positief beoordeeld, sporadisch wordt pestgedrag vermeld.

De beleving en tevredenheid m.b.t. de vrienden

- De meeste leerlingen zijn tevreden over de contacten met hun medeleerlingen en hebben voldoende vrienden op school.

6 ASPECTEN VAN DE WERKING

6.1 Algemeen

6.2 Personeel

6.3 Logistiek

6.4 Onderwijskundig

6.4.1 Curriculum

6.4.2 Begeleiding

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- de ondersteuning van het onderwijs- en leerproces
- de integratie van onderwijsontwikkeling en -innovatie

6.4.2.1 Afstemming andere partners

6.4.2.2 Leerbegeleiding

Vaststellingen

- Op basis van een intakegesprek, een intake- en aanmeldingsformulier en een instaptoets brengt de school de beginsituatie van haar leerlingen in kaart. De verkregen informatie wordt overzichtelijk opgeslagen in het pedagogisch dossier en in het digitale leerlingvolgsysteem. Via het leerlingvolgsysteem kunnen de betrokken leraren deze gegevens van bij de start van het schooljaar raadplegen. Specifieke zorgvragen geven aanleiding tot een voltallige klassenraad tijdens de eerste schoolweek. De school engageert zich ertoe om alle leerlingen zo snel mogelijk optimaal te oriënteren. Eerstejaarsleerlingen met ernstige studieproblemen krijgen een pakketje 'leren leren' in lesvrije uren. Er zijn gerichte initiatieven voor de opvang van instromers.
- Naar aanleiding van een lerarenbevraging in 2006 werd in samenwerking met een hogeschool² het project GOAL³ opgestart, met als doel de leerbegeleiding om te buigen van een voornamelijk curatieve naar een preventieve aanpak, vertrekkend op de klasvloer. Heel wat leraren stelden zich immers vragen bij de werkhouding en de studiemethode van leerlingen, maar misten de vorming en soms de bereidheid om studieproblemen in de klas aan te pakken. Binnen het 3-jarig GOAL-project wordt studie- en lesmateriaal ontwikkeld in het kader van instructiedifferentiatie. Momenteel werken 16 leraren hieraan actief mee; dit resulteerde in stappenplannen voor het ontwikkelen van planningsvaardigheden en een goede studiehouding en lesmateriaal voor diverse vakdomeinen (talen, handelsvakken, economie ...). Het project is nog in volle ontwikkeling en het is de expliciete bedoeling om met deze kerngroep eerst voldoende ervaring op te doen, tussentijds te evalueren en bij te sturen. De overgang van een kleinschalig project naar een uitbreiding op schoolniveau is pas later aan de orde. Deze strategie gaat terug op de overtuiging dat de huidige schoolcultuur nog te veel risicofactoren (autonomie van de leraar, weerstand tegen leezorg, weinig ervaring met onderwijsvernieuwing) bevat om met een grootschalig en sterk innoverend project te starten.

² Katho

³ Goed Onderwijs voor Alle Leerlingen

- De aandacht voor activerende en coöperatieve werkvormen om in te spelen op de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen blijft niet beperkt tot het GOAL-project. Er zijn waardevolle aanvullingen te vinden in de werking rond 'gelijke onderwijskansen', het project 'integrale opdrachten' in het studiegebied Personenzorg en de vernieuwingen in het studiegebied Handel.
- In het kader van het GOAL-project werden de vakgroepen aan het werk gezet om vakgebonden leerlijnen voor studiebegeleiding te ontwikkelen. Een combinatie van te hoog gegrepen doelen en een gebrekkige opvolging hypothekeerden dit proces, zodat slechts een beperkt aantal vakgroepen daadwerkelijk resultaat boekte en de studiebegeleiding in de vakken momenteel toch nog sterk leraargebonden wordt ingevuld. Er wordt nog niet gewerkt naar progressieve verzelfstandiging van de leerlingen. In de derde graad zijn de instructies over de geïntegreerde proef met een strikt tijdspad daar een voorbeeld van. Vanuit een in oorsprong weinig emancipatorische schoolcultuur zijn leraren op zoek naar evenwicht tussen begeleiding en sturing.
- Tijdens de doorlichting is gebleken dat -al dan niet geïnspireerd door het gedachtegoed van het GOAL-project- de aandacht voor leerzorg in de school groeit en dat heel wat leraren hun verantwoordelijkheid hierin opnemen. Het didactisch handelen wordt bewuster afgestemd op de verschillen tussen leerlingen. Heel wat vakleraren bieden levensecht onderwijs en koppelen de leerinhouden aan de beroepspraktijk. Het cursusmateriaal is overwegend goed gestructureerd en de evaluatiecriteria zijn transparant. De leerlingen krijgen systematisch mondelinge feedback op hun leerprestaties. Geregeld wordt het leerproces bijgestuurd indien zich ondersteuningsbehoeften voordoen. Ook begeleidingsplannen en engagementsverklaringen ten aanzien van leerlingen met leer- en ontwikkelingsproblemen worden consequent toegepast. Men laat wel na de remediërende acties en de opvolging ervan te registreren in het leerlingvolgsysteem.
- De studiebelasting van de leerlingen wordt bewaakt door middel van een schema voor toetsenspreiding. Uit de bevraging van het welbevinden van de leerlingen blijkt dat de combinatie van de geïntegreerde proef of stages met schriftelijke beurten in sommige klasgroepen toch nog voor grote studiedruk zorgt.
- Schriftelijke communicatie met ouders en leerlingen over de leervorderingen gebeurt via het rapport en de schoolagenda. De rapporten zijn wat leerbegeleiding betreft weinig informatief. Ze bieden geen ruimte voor vakcommentaar en ook het synthesecommentaar van de klastitularis bevat zelden informatie over begeleiding en remediëring. De leervorderingen worden aan de ouders mondeling toegelicht op de oudercontacten, die gekoppeld zijn aan het ophalen van het rapport en een grote respons kennen.
- Binnen het GOAL -project is de aandacht voor effecten structureel ingebouwd: na elke GOAL-les is er een meting van de doelmatigheidsbeleving van de leraren. Deze metingen worden aangevuld met een begin- en eindpeiling van de onderwijsopvattingen van de betrokken leraren. Gelet op de kleinschaligheid van het project en de keuze voor de strategie van de geleidelijkheid is er momenteel op schoolniveau nog geen strategie voorhanden om de effecten van de leerbegeleiding in het algemeen te evalueren en bij te sturen. Ook in de samenwerking met externen (pedagogische begeleidingsdienst, CLB, GON-begeleiding, ...) is de expliciete aandacht voor evaluatie nog beperkt.

6.4.3 Evaluatie

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- de ondersteuning van het onderwijs- en leerproces
- de integratie van onderwijsontwikkeling en -innovatie

6.4.3.1 Evaluatiepraktijk

Vaststellingen

- In de meeste onderzochte vakken staat de congruentie tussen leerplanrealisatie en evaluatie garant voor de validiteit van de evaluatie. Er is evenwichtige aandacht voor kennis, inzicht en vaardigheden. De vraagstelling is gevarieerd en beantwoordt aan het verwachte beheersingsniveau. In die vakken waar de leerplanrealisatie niet voldoet, is de evaluatie overwegend reproductiegericht (mavo, derde graad) of ontbreekt de evaluatie van niet gerealiseerde doelen (component voeding in STW en het vak zorg voor leef- en woonstudie in de studierichting Verzorging). Voor een aantal vakken is er een onevenwicht tussen de evaluatie tijdens de proefwerken en dagelijks werk (talen en mavo, derde graad).
- Attitudes worden ook bij de evaluatie betrokken, maar de beoordeling ervan is divergent. Zij varieert van transparant (bijv. bij de stages) tot vaag (Mavo, Verzorging). Criteria hebben naargelang van het vak betrekking op vakspecifieke attitudes (talen) of hoofdzakelijk op houding (mavo).

- Bovengenoemde elementen wijzen op weinig gelijkgerichtheid wat de evaluatiepraktijk betreft. Dit heeft te maken met het ontbreken van een schoolbreed referentiekader voor evaluatie. Op organisatorisch vlak zijn er duidelijke richtlijnen, al staat het proefwerksysteem in sommige studierichtingen onder druk. Op inhoudelijk vlak vertoont de evaluatie grote vak- en leraargebonden verschillen.
- De school is zich bewust van deze situatie en heeft daarom een traject in gang gezet om de evaluatie te stroomlijnen. Tijdens een pedagogische studiedag in het begin van dit schooljaar werden de begrippen duidelijk gesteld, waarna aan de hand van een uitvoerige en bevattelijke enquête een stand van zaken werd opgemaakt. De resultaten werden op vakniveau verwerkt, maar de analyse door de vakgroepen varieerde van diepgaand (bijv. Frans, geschiedenis) tot een oppervlakkige inventaris van gebruikte evaluatiemethodes. Door de vakgroepen te responsabiliseren hanteerde de school een bottom-up strategie, wat het schoolteam de gelegenheid biedt het evaluatiebeleid mee vorm te geven. Op schoolniveau is het aan de orde dat er gewerkt wordt naar een consensus waaruit een breed gedragen visie ontstaat. Zoniet dan dreigt de evaluatie zich verder te ontwikkelen volgens verschillende snelheden en zullen vooral de sterkere vakgroepen de vruchten van dit traject plukken.
- De opdrachten voor de geïntegreerde proef sluiten goed aan bij de leerplandoelen, maar het integratief karakter kan versterkt worden. De leerlingen krijgen duidelijke instructies en het proces van de geïntegreerde proef wordt goed opgevolgd en begeleid, maar het opgelegde tijdspad is dermate strikt afgebakend dat er weinig ruimte overblijft voor de leerlingen om de werkzaamheden zelf te plannen. De evaluatie van de geïntegreerde proef berust op een evenwichtige verhouding tussen product en proces.
- De evaluatie van de stages gebeurt op basis van een doordacht evenwicht tussen vaardigheden en beroepsgerichte attitudes. Daarvoor werden transparante criteria uitgeschreven.
- De resultaten van de evaluatie worden aangewend om het leerproces bij te sturen. Door uitvoerige feedback eventueel gekoppeld aan remediëring wordt de evaluatie geïntegreerd in het onderwijsleerproces. Minder bewust en expliciet zijn bijsturingen van het onderwijsproces op basis van evaluatieresultaten.
- Enkele leraren hanteren instrumenten die de leerlingen betrekken bij hun evaluatie (zelf- en peerevaluatie) en hen leren reflecteren over hun leerproces.
- De school neemt uitgestelde beslissingen conform de regelgeving.
- B- en C-attesten worden uitvoerig en leerlinggericht onderbouwd in een advies aan de leerling en de ouders (brief), maar in de notulen wordt overwegend gerefereerd aan gedrags- en studie-attitudes.
- De school verzamelt veel gegevens over haar evaluatie, maar laat vooralsnog na ze te analyseren met het oog op bijsturingen.

7 STERKTES EN ZWAKTES

7.1 Relevante aspecten waarin de school goed is

- De keuze van kwaliteitsvolle instrumenten om aspecten van de werking in kaart te brengen.
- De leerbegeleiding in sommige vakken.
- De zorg voor een goede onderwijsorganisatie.
- Het rendement van de studieloopbaan van de meeste leerlingen.
- Het systematisch opvolgen van de resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs en de integratie van de gegevens in de schoolloopbaanbegeleiding.

7.2 Relevante aspecten die de school kan verbeteren

- De vernieuwingsprojecten verdiepen en verbreden om sterker te focussen op de nieuwe schoolcultuur.
- Het leermiddelenbeleid.
- Het studierichtingsoverleg.
- De aansturing en de opvolging van de vakgroepen.
- De emancipatorische benadering van leerlingen.
- De overlegcultuur met leraren en leerlingen.
- De verticale opbouw van de leerbegeleiding.

7.3 Relevante aspecten die de school moet verbeteren

Leerplanrealisatie

- Alle categorieën leerplandoelen voor maatschappelijke vorming in BSO, III en in BSO, III 3 in voldoende mate realiseren.
- De leerplandoelen voor voeding in de studierichting Sociale en technische wetenschappen TSO, II realiseren.
- De leerplandoelen voor zorg voor leef- en woonsituatie in de studierichting Verzorging BSO, III realiseren.

8 ADVIES

In uitvoering van het Decreet van 17 juli 1991, inzonderheid het artikel 5, alsmede in uitvoering van het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de wijze waarop sommige bevoegdheden van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap worden uitgevoerd van 2 februari 1999, artikel 10:

is het advies voor erkenning en subsidiëring **GUNSTIG BEPERKT TOT HET SCHOOLJAAR 2011-2012**

35675 - Annuntiata-Instituut te Veurne

De hieronder aangekruiste items scoren onvoldoende en hebben tot dit advies geleid.

Voltijds secundair onderwijs

Veiligheid		Omwille van
Organisatie van het welzijnsbeleid		
Bewoonbaarheid		
Veiligheid van de leer- en werkomgeving		
Hygiëne, gezondheid en milieuzorg		
Regelgeving		
VOET / VOOD		

Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting			Basis- vorming	Keuzer/ Specifiek gedeelte
1e graad		A		
1e graad		B		
1e graad		Creatie en vormgeving		
1e graad		Handel		
1e graad		Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding		
1e graad		Mode - Verzorging-voeding		
1e graad		Sociale en technische vorming		
1e graad		Techniek-wetenschappen		
2e graad	BSO	Handel		
2e graad	BSO	Mode		
2e graad	BSO	Personenzorg		
2e graad	TSO	Chemie		
2e graad	TSO	Handel		
2e graad	TSO	Handel		
2e graad	TSO	Mode		
2e graad	TSO	Personenzorg		X
3e graad	BSO	Handel	X	
3e graad	BSO	Handel	X	

Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting				Basis- vorming	Specifiek gedeelte
3e graad	BSO	Handel	Verkoop	X	
3e graad	BSO	Handel	Winkelbeheer en etalage	X	
3e graad	BSO	Mode	Moderealitatie en -verkoop	X	
3e graad	BSO	Personenzorg	Kinderzorg	X	
3e graad	BSO	Personenzorg	Organisatiehulp	X	
3e graad	BSO	Personenzorg	Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige	X	
3e graad	BSO	Personenzorg	Verzorging	X	X
3e graad	TSO	Chemie	Techniek-wetenschappen		
3e graad	TSO	Handel	Boekhouden-informatica		
3e graad	TSO	Handel	Handel		
3e graad	TSO	Handel	Informaticabeheer		
3e graad	TSO	Handel	KMO-administratie		
3e graad	TSO	Handel	Secretariaat-talen		
3e graad	TSO	Mode	Creatie en mode		
3e graad	TSO	Personenzorg	Gezondheids- en welzijnswetenschappen		
3e graad	TSO	Personenzorg	Sociale en technische wetenschappen		

9 REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet vanaf **1 september 2011** kunnen aantonen dat alle tekorten werden weggewerkt.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Trui Van Rie

Datum van verzending aan de directie en de inrichtende macht:

Voor kennisname

De directie/de inrichtende macht

Rita Willaert